

**Lichtenvoorde,
Bentinckstraat 5**
rapport 585

Lichtenvoorde, Bentinckstraat 5

Een Bureauonderzoek

C.F. Jeneson

Colofon

ADC Rapport 585

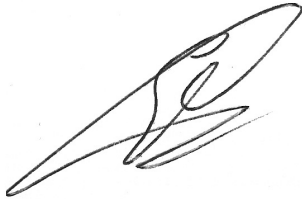
Lichtenvoorde, Bentinckstraat 5
Een Bureauonderzoek

Auteur: C.F. Jeneson
In opdracht van: Rouwmaat Groep
Foto's en tekeningen: ADC-ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC-ArcheoProjecten, Amersfoort, maart 2006

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
dr. E. Lohof

ISBN 9058 7451 55

ADC-ArcheoProjecten
Tel 033-299 81 81
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Bureauonderzoek	5
2.1	Methoden	5
2.2	Resultaten	6
	Afbakenen plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik (LS01)	6
	Beschrijving van de huidige situatie (LS02)	6
	Beschrijving van de historische situatie (LS03)	6
	Beschrijving van bekende archeologische waarden (LS04)	6
	Gespecificeerd verwachtingsmodel (LS05)	7
3	Conclusies	8
4	Advies	8
	Literatuur	8
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	8
	Bijlage 1 Kadasterkaart plangebied	8

ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

<i>Periode</i>	Tijd in jaren				
<i>Nieuwe tijd</i>	1500	na Chr.	-	heden	
<i>Late-Middeleeuwen</i>	1050	na Chr.	-	1500	na Chr.
<i>Vroege-Middeleeuwen</i>	450	na Chr.	-	1050	na Chr.
<i>Romeinse tijd</i>	12	voor Chr.	-	450	na Chr.
<i>IJzertijd</i>	800	voor Chr.	-	12	voor Chr.
<i>Bronstijd</i>	2000	voor Chr.	-	800	voor Chr.
<i>Neolithicum (Nieuwe Steentijd)</i>	5300	voor Chr.	-	2000	voor Chr.
<i>Mesolithicum (Midden Steentijd)</i>	8800	voor Chr.	-	4900	voor Chr.
<i>Paleolithicum (Oude Steentijd)</i>	300.000	voor Chr.	-	8800	voor Chr.

ADMINISTRatieve GEGEVENS VAN HET ONDERZOEKSGEBIED

Provincie: Gelderland
Gemeente: Oost Gelre (voorheen Groenlo-Lichtenvoorde)
Plaats: Lichtenvoorde
Toponiem: Bentinckstraat 5
Kadastrale gegevens: Lichtenvoorde sectei G, perceelnummer 6685
Kaartblad: 41B
Coördinaten: 235468, 444947 / 235494, 444962 / 235517, 444918 / 235488, 444908
Bevoegd gezag: Gemeente Oost Gelre
Deskundige namens het bevoegd gezag: obekend
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code): -
ADC-projectcode: 4102990
Periode van uitvoering: maart 2006
Beheer en plaats documentatie: ADC Archeoprojecten Amersfoort

1 Inleiding

In opdracht van Rouwmaat Groep heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek onderzoek uitgevoerd voor het plangebied Bentinckstraat 5 in de gemeente Oost Gelre (afb.1). In het plangebied is de bestaande bebouwing gesloopt en zal een nieuwe woning worden gerealiseerd, waarbij de grond tot een maximale diepte van 1 meter –mv zal worden verstoord. Het onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de bouwactiviteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het omschreven gebied.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld voor het plangebied:

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?

Archis II geeft negen meldingen van eerder archeologisch onderzoek in Lichtenvoorde:

jaar	nummer	door	locatie	type onderzoek
2000	3035	RAAP	Paashuisdijkje & Zwembadterrein	Bureau- en booronderzoek
2000	3037	RAAP	Paashuisdijkje & Zwembadterrein	AAI
2004	12670	Synthegra	De Kamp-Zuid	Booronderzoek
2004	12671	Synthegra	De Kamp-Zuid	Booronderzoek
2005	9735	ADC	Kort Rapenburgsestraat	Bureau- en booronderzoek
2005	12953	ADC	Molendijk – Dr Besselinkstraat	Bureau- en booronderzoek
2005	12401	Synthegra	Kort Rapenburgsestraat	Booronderzoek
2005	14150	Synthegra	Broekboomstraat	Booronderzoek
2006	15589	ADC	A. Schweitzerstraat	Bureauonderzoek

Eerder verricht onderzoek in de nabije omgeving van het plangebied

De locaties Kort Rapenburgsestraat 4-6-8 en Molendijk / Op den Akker / Dr. Besselinkstraat liggen op een afstand van minder dan 1 kilometer van de Bentinckstraat en de onderzoeksresultaten van deze onderzoeken kunnen daarom als relevant worden beschouwd voor dit bureauonderzoek.

Kort Rapenburgsestraat 4-6-8

Het bureauonderzoek gaf aan dat het plangebied een middelhoge archeologische waarde bezit, volgens de IKAW en op basis van historische kaarten. Het booronderzoek toonde aan dat het bodemprofiel verstoord is tot tenminste 1,50m –mv. Het advies luidde in het plangebied geen verder aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren.

Molendijk / Op den Akker / Dr. Besselinkstraat

Het bureauonderzoek gaf aan dat het plangebied een middelhoge archeologische waarde bezit, volgens de IKAW en op basis van historische kaarten. Het booronderzoek toonde aan dat over het hele terrein een eerdlaag te zien is en dat er geen verstoringen zijn vastgesteld, zodat eventuele archeologische nog *in situ* aanwezige resten in een matige tot goede conditie zullen verkeren. Het advies luidde om in het plangebied verder aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren bij bodemingrepen dieper dan 1 tot 1,5 meter onder maaiveld.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 14 en 15 maart 2006. Aan het onderzoek hebben meegewerkt: Karen Jeneson (archeoloog), Robert van Lil (fysisch geograaf), Arjan de Boer (fysisch geograaf) en het is geaccordeerd door Eric Lohof (senior archeoloog).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 2.2, in het bijzonder de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. Het bureauonderzoek wordt gerapporteerd conform LS06.

Het onderzoek bestaat uit vijf onderdelen (specificaties LS01 t/m LS05). In de eerste vier onderdelen zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik
- beschrijving huidige situatie
- beschrijving historische situatie
- beschrijving van bekend archeologische waarden

Op grond van deze onderdelen wordt een verwachtingsmodel van het gebied opgesteld (specificatie LS05). Hierin wordt verwoord of en welke archeologische waarden worden verwacht. Indien deze worden verwacht worden de (veronderstelde) eigenschappen van de waarden zo gedetailleerd mogelijk aangegeven.

2.2 Resultaten

Afbakenen plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik (LS01)

Het plangebied ligt in het centrum van Lichtenvoorde, gemeente Groenlo-Lichtenvoorde. Het plangebied wordt begrensd door de Bentinckstraat, de Van Randwijkhof en het pand aan de Middachtenstraat nummer 29 (zie bijlage 1). Het plangebied heeft een oppervlakte van 1300 m².

Het onderzochte gebied komt overeen met het plangebied. Op het terrein wordt een woning gebouwd op dezelfde locatie als het gesloopte gebouw. De nu al aanwezige kelder blijft gespaard. De nieuwbouw zal een fundering hebben met een maximale diepte van 1 m -mv.

De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Beschrijving van de huidige situatie (LS02)

Het plangebied heeft momenteel een woonbestemming. Tot voor kort was hier ook een winkel in sanitair en tegels gevestigd. Het perceel was deels bebouwd; deze bebouwing (showroom en magazijn) zijn inmiddels gesloopt. Voorts is het perceel deels betegeld en deels onbebouwd (tuin) (zie bijlage 1).

Beschrijving van de historische situatie (LS03)

De historische situatie is op verschillende historische kaarten als volgt:

Bron	historische situatie
Historische kaart uit 1885	Onbebouwd
Historische kaart uit 1916	Onbebouwd
Historische kaart uit 1936	Onbebouwd

Daarnaast is bekend dat op deze locatie een groothandel in bakkerij-benodigdheden gevestigd is geweest.¹

Beschrijving van bekende archeologische waarden (LS04)

In het onderzoeksgebied zijn de volgende waarden vastgesteld:

Bron	waarde
IKAW	Middelhoge tot hoge verwachting
AMK	monument 3742, monument 13216
waarnemingen ARCHISII	drie waarnemingen (21364, 35175 en 48516)

Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW; afb. 2) is te zien dat de bebouwde kom van Lichtenvoorde niet is gekarteerd. Wel is een drietal archeologische waarnemingen uit de directe omgeving bekend.² In de nabijheid van het plangebied ligt een tweetal AMK-terreinen: monumentnummers 3742 ('Het Hof', een 12^e eeuwse kasteelterrein met een zeer hoge

¹ Klein Tank 2005

² Waarnemingsnummers 21364 en 35175 betreffen Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd, nummer 48516 een bronzen lans/speerpunt uit de Midden- of Late Bronstijd

archeologische waarde) en 13216 (de oude kern van Lichtenvoorde, een terrein van archeologische betekenis). De ligging van deze waarden is weergegeven in afbeelding 2.

Gespecificeerd verwachtingsmodel (LS05)

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het onderzoeksgebied:

type informatie	informatie
Bodemkunde	Enkeerd- en beekerdgronden
Geomorfologie	Denkzandruggen al dan niet met oud-bouwlanddek; gordeldekzandwelingen al dan niet met oud-bouwlanddek
Resultaten milieu-hygiënisch booronderzoek	(Voornamelijk ongeroerd) esdek op zandgrond

Aangezien het plangebied in het centrum van Lichtenvoorde ligt, is het op de geomorfologische- en bodemkaart niet gekarteerd. In algemene zin kan worden gesteld dat dit deel van Oost-Nederland geologisch en geomorfologisch sterk is beïnvloed door het landijs uit de Saale – ijstijd. De meest dichtbij het plangebied gelegen wel gekarteerde eenheden op de geomorfologische kaart zijn dekzandruggen, al dan niet met oud landbouwdek, en vlakke(n) van verspoelde dekzanden (gordeldekzandwelingen). Het verloop ervan geeft aanleiding te denken dat het plangebied op of op de flank van een dekzandrug ligt. De bodems die in de nabije omgeving voorkomen zijn hoge zwarte enkeerdgronden en beekerdgronden.

Door de opdrachtgever zijn in het kader van milieuhygiënisch onderzoek boringen uitgevoerd, in augustus 2005. Het gaat om negen boringen, waarvan zes tot een diepte van 0,50 m –mv, een tot een diepte van 1,0 m –mv, een tot een diepte van 2,0 m –mv en een tot een diepte van 3,8 m –mv. De bovengrond bestaat uit donkerbruin/zwart, matig fijn zand (tot max. 1,6 m –mv) en de ondergrond bestaat uit licht(rood)bruin, matig fijn zand (tot einde boring; ca. 3,8 m –mv). In twee boringen is puin aangetroffen (op een diepte van 0,1 – 0,7 m –mv). Het grondwaterpeil bevond zich op een diepte van 3 m –mv.³

De resultaten van deze boringen kunnen als volgt worden geïnterpreteerd. Op basis van de aangetroffen lithologie mag worden verondersteld dat zich in het plangebied enkeerdgronden bevinden. De boorresultaten wijzen erop dat een (groot) deel van het esdek in het plangebied waarschijnlijk nog intact is.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is het volgende verwachtingsmodel opgesteld: In het plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is hoog. De archeologische resten zijn te verwachten onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C horizont. De vondstenlaag is opgenomen in de onderkant van het esdek; hier wordt ook wel van ‘cultuurlaag’ gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine stukken aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool.⁴ Archeologische sporen bevinden zich tot ongeveer 0,25 cm in de top van de C horizont. Aangezien op verschillende plaatsen het esdek in het plangebied nog intact lijkt te zijn, is sprake van een middelhoge tot hoge kans op het voorkomen van archeologische resten. Het zal voornamelijk gaan om anorganische resten, bijvoorbeeld aardewerk of metaal. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden en de grondwaterstand (3 m – mv) slecht zijn geconserveerd.

Het complex type en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door het ontbreken van gegevens.

³ Klein Tank 2005

⁴ Groenewoudt 1994

3 Conclusies

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachting voor resten uit alle perioden. Het esdek op deze locatie is waarschijnlijk nog grotendeels intact. Eventuele archeologische resten bevinden zich waarschijnlijk in de onderste laag van of direct onder dit esdek.

De geplande bodemingreep voorziet in een beperkte verstoring van het plangebied tot een maximale diepte van 1m -mv. Bij de nieuwbouw worden de contouren van de bestaande bouw aangehouden. De reeds aanwezige kelder wordt gehandhaafd. Hierdoor zal de verstoring van eventuele nog in de bodem aanwezige archeologische waarden tot een minimum worden beperkt.

4 Advies

De bouwactiviteiten voorzien in een beperkte verstoring van de bodem. Daarom adviseren wij om in het plangebied geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren.

Voorwaarde hierbij is echter wel dat de nieuwbouw binnen de bestaande contouren van de huidige bebouwing blijft zodat het intacte bodemprofiel buiten de bestaande contouren niet alsnog wordt verstoord.

Het verdient wel aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Monumentenwet 1988, artikel 47, lid 1.

Literatuur

BOSCH, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode*, Versie 5.2., Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).

GROENEWOUDT, B.J., 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten, 17).

Kars, H. & A. Smit, 2003: *Handleiding fysiek behoud archeologisch erfgoed*, Geoarchaeological and bioarchaeological studies, vol. 1, Amsterdam.

KLEIN TANK, L.J.F.M., 2005: *Verkennd bodemonderzoek conform NEN 5740 Bentinckstraat 5 te Lichtenvoorde*. Groenlo.

NEDERLANDS NORMALISATIE-INSTITUUT, 1989: *Geotechniek: classificatie van onverharde grondmonsters. NEN 5104*. Delft.

SOPHIE, G., 2005: Lichtenvoorde, Kort Rapenburgsestraat 4-6-8. Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van Boringen, Amersfoort (ADC rapport 396).

SOPHIE, G., 2005: Lichtenvoorde, Molendijk / Op den Akker / Dr. Besselinkstraat. Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van Boringen, Amersfoort (ADC rapport 451).

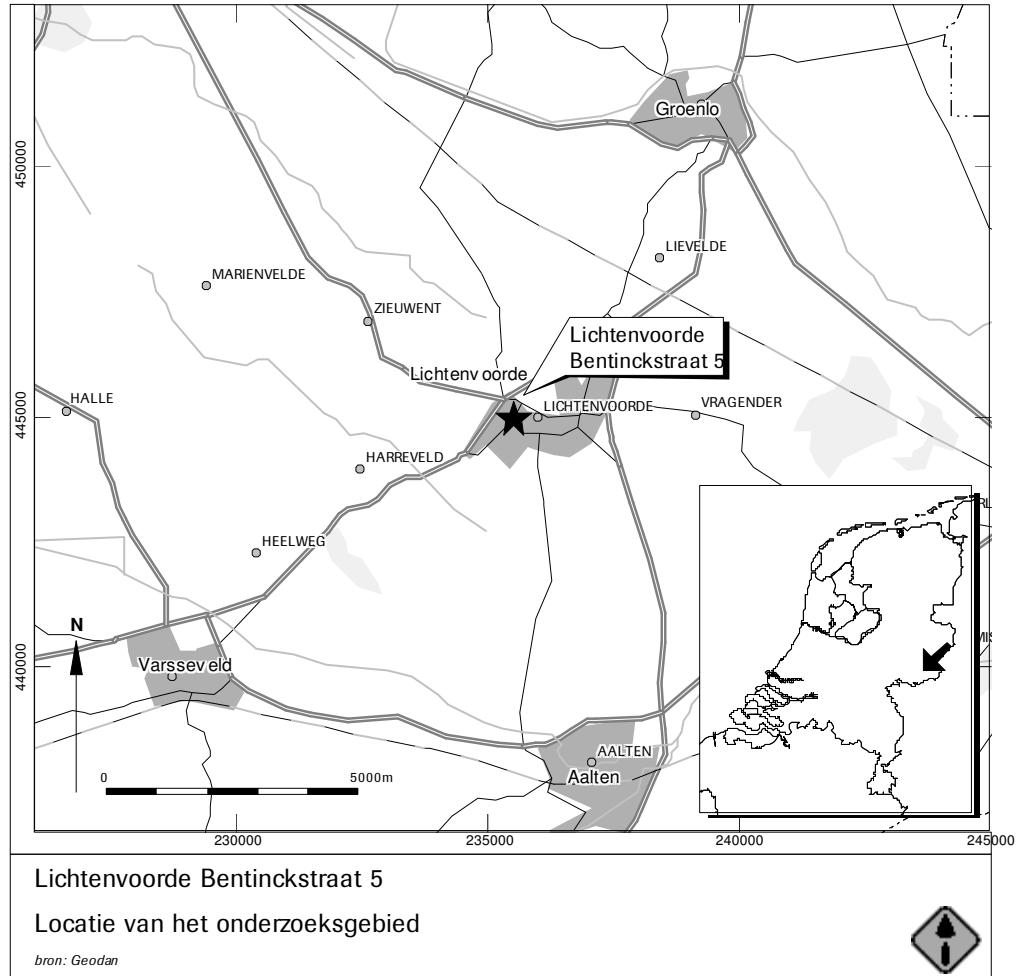
TOL, A., P. VERHAGEN, A. BORSBOOM & M. VERBRUGGEN, 2004: *Prospectief boren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie*, Amsterdam (RAAP rapport, 1000).

Lijst van afbeeldingen en tabellen

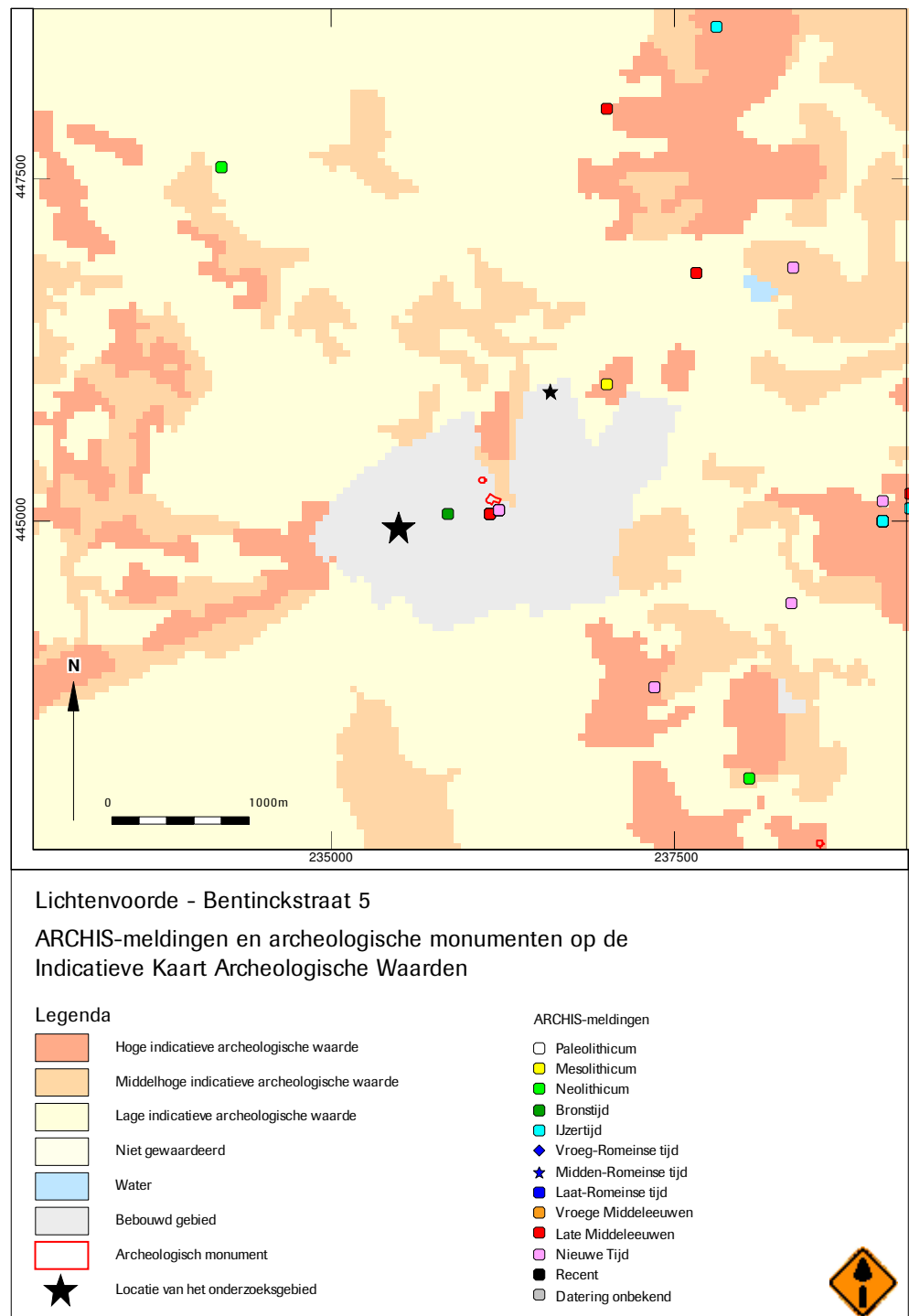
Afb. 1 Ligging en begrenzing van het plangebied

Afb. 2 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Bijlage 1: Kadasterkaart plangebied

Afb. 1

Afb. 2

Uittreksel Kadastrale Kaart

0 m 5 m 25 m

Deze kaart is noordgericht

- 12345 Perceelnummer
- 25 Huisnummer
- Kadastrale grens
- Bebouwing
- Overige topografie

Kadastrale gemeente
Sectie
Perceel

LICHTENVOORDE
G
6685

